

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk. Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid. Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

DE GEUR VAN NAAKTE VROUWEN

Eenakter

door

1880
Marc Smet

Toneelfonds J. Janssens – Antwerpen
1999
Nr. 2584

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste VIJF tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde opvoeringsrechten aan:

S.A.B.A.M.
Aarlenstraat 75-77
1040 Brussel
www.sabam.be

Na aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt men van de uitgever een aanvraagformulier dat, degelijk ingevuld, minstens vier weken de opvoering(en) naar S.A.B.A.M. moet worden gestuurd.

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gekopieerde boekjes.

Wanneer men niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende opvoeringsrechten met 100% verhoogd.

Voor Nederland wende men zich tot:

Stichting Bredero Auteursrechtenbureau
Valeriaanstraat 13
1562 RP Krommenie
www.stichtingbredero.nl

BELANGRIJKE OPMERKING !

Alle rechten voorbehouden. Iedereen die toestemming verkreeg het stuk op te voeren moet de naam van auteur MARC SMET vermelden in alle publicaties die n.a.v. de voorstellingen verschijnen. De auteursnaam moet onmiddellijk onder de titel vermeld worden, in een lettertype minstens half zo groot als dat van de titel, maar minstens twee keer zo groot als dat waarin de naam van de vertaler, regisseur en spelers wordt vermeld.

Wettelijk depot D/1999/0220/013
ISBN- 978- 90-385-0625-8

© 1999 Toneelfonds J. Janssens/ Marc Smet
www.toneelfonds.be

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Toneelfonds J. Janssens – Te Boelaerlei 107 – 2140 Bght Antwerpen
Tel 03 366 44 00 . Fax 03 366 45 01 . info@toneelfonds.be

PERSONAGES

(4 dames – 1 heer)

ROLAND

VROUW 1

VROUW 2

VROUW 3

VROUW 4

DECOR

HET DECOR KAN HEEL SOBER GEHOUDEN WORDEN. IN HET MIDDEN VAN HET PODIUM EEN LANGE RECHTHOEKIGE TAFEL. DAARBIJ STAAN TWEE STOELLEN. LINKS EEN SOFA, RECHTS EEN KLEINE KAST.

INLEIDING

ROLAND PRAAT TEGEN HET PUBLIEK. DAARBIJ VERTELT HIJ " EEN SOORT VERHAAL " OF WAT HET OOK IS. DIT VERHAAL ZIEN WE OOK, IN FLARDEN, IN STUKKEN EN BROKKEN. HIERIN NEEMT ROLAND ZELF EEN HEEL BELANGRIJKE PLAATS IN. ALLES LOOPT BIJNA NAADLOOS IN ELKAAR OVER WAARBIJ ER DIKWILS WORDT GESWICHT TUSSEN " HET VERHAAL " EN " DE REST ". DE VROUWEN IN HET VERHAAL ZIJN OOK ALLEN TRAGISCHE FIGUREN. ZE ZIJN ALS HET WARE GEHULD IN MIST.... ZE DRAGEN IEDER VOOR ZICH HUN EIGEN MYSTERIE. UITEINDELIJK VERDWIJNT HET TIJDSBESEF.... DE PERCEPTIE VAN DE REALITEIT. ALLES WAT OVERBLIJFT ZIJN DROMEN, ILLUSIES, FRUSTRATIES, OBSESSIES, EENZAAMHEID, VERLANGEN, SEKS, ONDERDRUKKING EN DOOD. DE UITEINDELIJKE INTERPRETATIE VAN DIT STUK WORDT HEEL BEWUST AAN HET PUBLIEK OVERGELATEN. HIERBIJ BLIJVEN TAL VAN MOGELIJKHEDEN OPEN.

(MUZIEK FADE OUT. LICHT FADE IN. ROLAND STAAT IN HET MIDDEN VAN DE KAMER. HIJ GEEFT EEN HEEL RUSTIGE INDRUK. HIJ SPREEKT TOT HET PUBLIEK.)

ROLAND : Morgen word ik vijftig jaar. Niets bijzonders. Maar morgen zal ik sterven.

Ik heb namelijk kanker. Ook dat is niets bijzonders. Het is gewoon het leven. Doodgaan is het leven. Zes maanden geleden heeft mijn huisdokter me gezegd dat ik nog maximaal een half jaar had. En morgen is het zover. Dat moet toch lukken. Net een halve eeuw. Veel en niet veel.

Ik ben blij. Ja echt. Een man wordt gemiddeld ongeveer vijfenzeventig jaar oud. Stel u voor dat ik nog zo lang voor de boeg had. Ik mag er niet aan denken. Nog een geluk dat ik geen vrouw ben want dan had ik nog enkele jaren meer te kloppen. Zonder die kanker natuurlijk. Lieve kanker.

Ik heb ook niet te klagen. Ik heb een schitterend leven gehad. Echt waar. Een droom. Het afscheid valt dan ook niet zwaar. Integendeel. Als ik achteruit kijk dan zie ik alleen maar mooie dingen. Normaal doe ik dat niet, achteruit kijken, maar voor mij ligt er niets meer, de weg is opgebroken, zodus...

Als ik mijn ogen sluit en graaf in mijn verleden, als een blinde mol, dan kom ik altijd bij mijn bomma terecht, mijn lieve bomma, mijn schat.

Donkere kleuren, bruine muren, oude kast. Een mengeling van duizend geuren. Ieder op zich zo specifiek, zo herkenbaar: rijstpap, tomatensoep, boenwas, javelwater, urine.... Mijn lieve bomma.

Ik weet niet meer hoe oud ik was toen ik bij haar kwam wonen. Of hoe jong. Ik was heel klein want bomma was heel groot. Dat dacht ik toch. Waarom woonde ik bij haar? Hoelang woonde ik bij haar? Het heeft geen belang. Wij waren samen. Warmte.

Ik was een jaar of zes, zeven misschien. Ik was al een halfuurtje thuis van school en zat mijn huiswerk te maken. Voorbeeldig. Met het puntje van mijn tong tussen mijn tanden. De poes heet Mies. Is dit een hond? Jan eet pap.

Bomma kwam thuis. Vanwaar kwam ze? Wat was ze gaan doen? Wie had ze ontmoet? Ik weet het niet. Voor mij was ze alleen die grote vrouw, die donkere schim tussen de bruine muren.

(BOMMA KOMT BINNEN. ROLAND SPEELT MEE IN ZIJN EIGEN "VERHAAL" EN SCHAKELT HIER DUS GEREGLD OVER TUSSEN KIND EN VOLWASSENE.)

BOMMA : Dag manneke.

ROLAND : Dag bomma.

BOMMA : Hoe was het op school vandaag?

ROLAND : Jef heeft in mijn maag gestampt. Maar dan heb ik in zijn oor gebeten. Armanke van de bakker was weeral ziek. Die moest zijne pa weeral helpen. Gust van Tist had twee keer aan de meester gevraagd om naar 't WC te gaan maar hij mocht niet en dan heeft hij in zijn broek gepist. De meester was razend en wij moesten allemaal lachen. " Gust van Tist heeft in zijn broek gepist."

BOMMA : Hebt ge veel huiswerk manneke?

ROLAND : Ze liet mij maar babbelen, uitrazen, gekke verhalen vertellen. Ze genoot ervan en ze luisterde, meer niet. Dat was genoeg, meer dan genoeg.

ROLAND : Twee lesjes overschrijven en dan nog iets van rekenen.

BOMMA : Doe maar goed uw best manneke.

ROLAND : Schele Jean zegt dat hij de eerste van de klas zal zijn. Gemakkelijk zegt hij.

BOMMA : Laat hem maar zeggen manneke, voor mij zijt gij altijd de eerste.

ROLAND : Ze kon zo ongelofelijk lief zijn, zo.... dat de kriebelingen van geluk over mijn rug liepen, dat mijn haren recht kwamen, dat ik haar had willen kussen.

BOMMA : Wat wilt ge eten manneke?

ROLAND : Frieten bomma, of patatten met ajuinsaus.

BOMMA : We hebben gisteren frieten gebakken. 'k Zal maar patatjes beginnen schillen.

ROLAND : Ze legde een oude krant op de tafel, nam een oude kookpot uit de kast, een " kastrol." En ze begon aardappelen te schillen, met een gedrevenheid en een rust tegelijkertijd. Ook zij stak het puntje van haar tong tussen haar tanden, alhoewel ze er geen meer had. Wij waren helemaal dezelfde. Wij waren één.

BOMMA : Kom maar wat bij mij zitten manneke.

ROLAND : Ik zat bij haar, aan de tafel, heel kort bij haar. Maar dat was niet genoeg. Zij wilde meer. Ik ging voor haar zitten, op de grond, voor haar benen, tussen haar benen. Ik voelde haar warmte en hoorde de plons van de patatten in de kastrol.

BOMMA : Gij wordt groot hé manneke.

ROLAND : Ik ben de kleinste van de klas. Lange Filip lacht mij altijd uit.

BOMMA : Da's niks. Laat ze maar lachen. Nog een paar jaar en ge groeit ze allemaal voorbij.

ROLAND : Waarom lachen ze mij altijd uit bomma?

BOMMA : De mensen kunnen hard zijn manneke. De mensen kunnen wreed zijn.

ROLAND : Opeens.... zonder enige verwittiging begon ze te wenen. Stilletjes eerst.... ingehouden alsof ze er mij niet mee wilde belasten. Ze weende zoals oude mensen kunnen wenen.... droef.... tragisch.... als ze hun hele zinloze leven in enkele ogenblikken aan hun ogen zien voorbijtrekken.

ROLAND : Waarom weent gij bomma?

BOMMA : Och, 't is niks manneke, dat gaat wel over.

ROLAND : Is het om bompa?

BOMMA : Die is al meer dan tien jaar dood.

ROLAND : Is het om bompa?

BOMMA : Nee.... nee.... om bompa heb ik nooit één traan gelaten.

ROLAND : Ze heeft er nooit met mij over gesproken, over bompa. Ze vermeed hem, ze negeerde hem. Er hing geen enkele foto van hem in ons huis. Het was een zwarte bladzijde in haar leven.... wat zeg ik.... een zwart boek. Hij had haar leven verpest, vergald. Ze wilde het niet zeggen maar ik wist het zeker. Hij had mijn bomma pijn gedaan.... de smeerlap.

ROLAND : Is het om mama?

BOMMA : Och manneke....

ROLAND : Ze zei niets en toch zei ze alles. Mijn mama had haar pijn gedaan.... zij ook. Ieder moment dat zij aan mijn mama dacht, was voor haar een kwelling. Het takelde haar af. Het verteerde haar.

BOMMA : Kom maar goed dicht bij mij zitten manneke. Ik zal nog een goede worst bakken. Da's heel lekker bij ajuinsaus.

ROLAND : Ja bomma, dat vind ik lekker.

BOMMA : Ik weet het wel manneke.

ROLAND : En ik nestelde mij nog meer tussen haar benen, onder haar rokken. Haar melkwitte benen, mager, een beetje ruw. Een geur.... een mengeling van " goei zeep " met een vergevorderde incontinentie. Ik snoof haar op, ik nam haar in mij op.... voor altijd.... onuitwisbaar. Een veilig stinkend nest.

BOMMA : Ik ga de patatten opzetten manneke.

ROLAND : Dat is goed bomma.

BOMMA : Is uw huiswerk al af?

ROLAND : Bijna.... nog een beetje.

**BOMMA : Doe nog maar efkes verder. Seffens is het feest. Patatten met ajuinsaus.
Seffens is het feest.**

(BOMMA AF. STILTE.)

ROLAND : 's Morgens lag ze dood in haar bed, in de " opkamer. " Ik had het niet gezien, ik wist het niet.

Ik riep nog " dag bomma " en ik ging naar school. Het was maar een halve dag, ik moest geen boterhammen meenemen, zodus....

Ze riep niet terug.... Ze slaapt nog dacht ik.... die luie doos.... en ik glimlachte toen ik buiten ging. Ze kon er niet tegen als ik haar " luie doos " noemde. " Snotaap " kefte ze dan terug. Het was zalig.

Ik kwam 's middags thuis. " Een slijkbroek van te voetballen met Marcel. " Het was stil. Geen boterhammen op de tafel. Geen geur van koffie. Alleen een geur van.... kilte.... van dood.

Ik ging haar kamer binnen en daar lag ze.... alsof ze sliep. Alleen haar ogen.... wijdopen.... gebroken turend naar het plafond.

Ik wist niet wat " dood " was en raakte haar aan.... ijskoud.... ik wilde haar arm opheffen.... stijfbevoren.... ijs.... alleen maar ijs.

ROLAND : Bomma.... 'k ben thuis.... mijn broek is vuil.... Marcel heeft mij in 't slijk geduwd. 'k Heb niet veel huiswerk bomma, dan kan ik straks helpen met afstoffen.... Gaan we eten bomma? Boterhammen met Hollandse kaas? Bomma?

ROLAND : Ik ging Julia halen die twee huizen naast ons woonde.

ROLAND : Bomma wil niets zeggen Julia. Ze heeft heel erg kou en haar arm is zo stijf als een plank. Kom eens mee zien Julia.

ROLAND : De buurvrouwen kwamen haar wassen en " afleggen ". Stiekem zat ik op het trapje van de opkamer alles af te letten.

Mijn naakte bomma. Afschrikwekkend en onbeschrijfelijk mooi tegelijkertijd. Spierwit. Benig. Knokig. Met een overschot aan vel. Ze bonden haar mond dicht. Waarom deden ze dat toch? Een geur van sunlight zeep en dood. Een geur van kilte en onnoemelijke warmte. Een smaak van zout. Tranen op een kinderhuid. Bomma.... GODVERDOMME.

(LANGE STILTE.)

Waar maak ik mij druk over? Het is zo lang geleden. Alhoewel....

Jaren verbleef ik in een " tehuis ". De mensen waren goed. De mensen waren lief. Maar ik voelde mij gedumt, weggesmeten. Ik was kwaad op bomma. Waarom had ze mij alleen gelaten? Ik was kwaad op mezelf. Waarom had ik haar alleen gelaten? Was ik maar niet naar school geweest. Ik voelde mij schuldig. Als kind is dat niet te dragen.

De dagen, weken, maanden in het tehuis waren allemaal hetzelfde. Grijs stront. Ik voelde mij nooit thuis. Vale muren.... donkere stenen.... kille kamers. Er was geen enkele geur die ik herkende. Ik voelde mij er nooit thuis.

Toen ik zestien was mocht.... moest ik bij mijn mama gaan wonen. Ik kreeg het warm en ik kreeg het koud. Hoe konden ze nu zo wreed zijn? Wie was die vrouw? Was het dat onvolwassen kind dat mij met een ijselijke schreeuw uit haar lichaam had geperst? Of was het die opgetutte madam die enkele keren per jaar op bezoek kwam - vlug, gejaagd - om te zeggen dat ik zo gegroeid was en om de opvoedsters uit te kafferen. Ik kreeg het warm en ik kreeg het koud.

De eerste weken spraken we nauwelijks met mekaar. Ze meed me, ze ontweek me. Ze was zelden thuis.

Op een avond - het was al laat - kwam ze binnen.

(MAMA KOMT BINNEN. OPGETUT ENERZIJD MAAR VERWAAID, AFGELEEFD ANDERZIJD.)

ROLAND : Ha, ge zijt er.

MAMA : Niet zagen hé.

ROLAND : 't Is zo laat.

MAMA : En dan.... Hebt gij daar een probleem mee?

ROLAND : Och nee....

MAMA : Hebt gij al gegeten?

ROLAND : Een pak frieten.

MAMA : Weeral?

ROLAND : Er was niets in huis.

MAMA : Dan moet ge zelf iets gaan halen.... ge zijt toch groot genoeg.

ROLAND : Er was geen geld meer.

MAMA : Daar kan ik niets aan doen.

ROLAND : Dan moet ge gaan werken.

MAMA : Ik ga werken godverdomme.

ROLAND : Onze gesprekken waren koel, kil, afstandelijk. Op het eerste zicht toch. Maar onderhuids was er altijd een grote spanning aanwezig, een zoeken naar elkaar, duizend onuitgesproken vragen.

MAMA : Ik ben kapot.

ROLAND : Dan moet ge gaan slapen.

MAMA : Ik kan niet slapen.

ROLAND : Dan moet ge een slaappil nemen.

MAMA : Die leg ik tussen mijn boterhammen.

ROLAND : Drink dan iets.

MAMA : Ik heb al te veel gedronken.

(STILTE)

ROLAND : Waarom doet ge dat toch mama?